

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์
ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

The Effects of Phenomenon based Learning Experience Provision on the
Historical Concept for Young Children

พิชฌามณูษ์ นาคประเสริฐ* ชลาธิป สมหาโต** และปิยนันท์ หิรัณย์ชโลทร**

* สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Pichamol Nakprasert*, Chalutip Samahito** and Piyannan Hirunchalothorn**

* Early Childhood Education, Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University

** Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 จำนวนทั้งหมด 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 8 แผน แบบประเมินมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งโดยรวมและรายด้าน เด็กมีความสามารถในด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ ด้านการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ และด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบันสูงขึ้น

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์เป็นฐาน มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ ปฐมวัย

Abstract

The purpose of this study was to study the effects of the phenomenon-based learning experience provision on historical concepts for young children. The samples were 6 of 4-5 years old children who studied in kindergarten 2, 2nd semester, academic year of 2020, in one School, Saraburi Primary Educational Service Area Office, district 2 Saraburi province. The instrument used in this research included 8 plans of phenomenon-based learning experience, the assessment form of historical concepts for young children. Data was analyzed by using mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that young children who received the phenomenon-based learning experience provision on the historical concepts have higher experience provision on historical concepts learning behaviors scores after learning than before, both overall and in each aspect, the child's ability to prioritize of the event, experience linking past and present and future, the specific words related to the incident and the sequence importance of the event. and the aspect of changing the way of solving the problem from the situation that occurred from the past to the present is higher

Keywords: Phenomenon-Based, Historical Concepts, Young Children

ความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวที่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่งบนพื้นฐานของการวิพากษ์วิเคราะห์หลักฐานเอกสารชั้นต้น และหลักฐานร่วมสมัยอื่น ๆ เพื่อความเข้าใจปัญหาสังคมในปัจจุบัน โดยในสังคมไทยคำว่า “ประวัติศาสตร์” เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของโลกในลักษณะที่เป็นทั้งกระบวนการและสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งมีความหมายต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ (Hantrakul, 2013) ดังนั้นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงเป็นการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ในอดีต เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานของมนุษย์วิวัฒนาการของมนุษย์และสังคม รวมทั้งความสำเร็จและข้อผิดพลาดของมนุษย์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และแก้ปัญหาของสังคมปัจจุบัน (Sriphahon, 2011) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยภาพรวมไม่ได้เป็นไปตามแนวทางหลักการที่กำหนดไว้ เนื่องจากวิธีการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้เด็กได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองส่งผลให้เด็กขาดแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้และขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อยู่ที่ครูมุ่งเน้นในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก ขาดกิจกรรมส่งเสริมการตีความและการสืบสอบทางประวัติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้การวัดผลจึงเน้นความสามารถในการท่องจำ กระบวนการเรียนการสอนแบบนั้นทำให้ได้ความรู้ในระดับการรับเพียงอย่างเดียวแทนที่จะได้รับความรู้ในระดับสร้างสรรค์ (Pongsripian, 2000)

การส่งเสริมให้เด็กรู้มโนทัศน์ (Concept) เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญทุกระดับชั้นของโรงเรียน ครูจึงต้องกำหนดว่ามีมโนทัศน์อะไรบ้างที่เด็กควรจะได้เรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การพัฒนาการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ให้กับเด็ก เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องและชัดเจน การสอนไม่ควรมุ่งรายละเอียดของเนื้อหาจนเกินไป เพราะการเรียนรายละเอียดของเนื้อหาสาระจะทำให้ประวัติศาสตร์ด้อยคุณค่า เด็กเกิดความเบื่อหน่าย การสอนโดยมุ่งการพัฒนาการเรียนรู้มโนทัศน์จะช่วยให้เด็กเกิดการ

เรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งจะทำให้ประวัติศาสตร์มีคุณค่าและมีความหมายแก่เด็กอย่างแท้จริง (Sriphahon, 2011) เด็กจะเกิดมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดได้จากการคิดวิเคราะห์และตัวอย่างที่หลากหลายมากพอ ซึ่งทำให้เด็กได้มีการสังเกต เปรียบเทียบ วิเคราะห์ หาลักษณะร่วมในตัวอย่าง (Pitchayachomchuen et al. 2015)

ดังนั้นการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่เด็กพิจารณา และให้เหตุผลเพื่ออธิบายเหตุการณ์ บุคคล หรือการพัฒนาที่เกิดขึ้นในอดีตว่า มีความสำคัญอย่างไรด้วยตัวเด็กเอง (Laksana, 2015) แม้ว่าการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ (Munkham, 2013) ยังมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่า การเรียนการสอนเน้นเนื้อหา ที่เด็กต้องจดจำรายละเอียดต่าง ๆ แทนที่จะจัดเนื้อหาให้ผสมผสาน (integration) ให้การเรียนรู้นำไปสู่การเกิดมโนทัศน์ (concepts) อย่างแท้จริง ดังนั้นครูควรเปลี่ยนแนวการสอนมาอิงหลักการฝึกและการสร้างเด็กให้เกิดมโนทัศน์ คือ มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ (historical concepts) ซึ่งมีคุณค่าและเป็นสิ่งที่เด็กควรจะได้รับจากการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ (Nitikhetpreecha, 2016)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีจุดเริ่มต้น มาจากประเทศฟินแลนด์เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นหลังการปฏิรูปการศึกษาในช่วงปี ค.ศ. 2016 – 2017 โดยนำปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์มา让孩子ได้เรียนรู้ โดยบูรณาการหลากหลายศาสตร์ (Silender, 2015) เป็นแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะจัดให้กับเด็กปฐมวัย เพราะธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัว ชอบซักถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่เด็กได้พบ อีกทั้งเด็กในช่วงวัยนี้ชอบทำกิจกรรมที่ทำหาย การคิดการแก้ปัญหาและต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้อื่น เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงหรือบริบทจริง เป็นจุดเริ่มต้น ในการดำเนินการหรือการเดินเรื่อง โดยผสมผสานองค์ความรู้ความคิดรวบยอด และทักษะจากศาสตร์หลายศาสตร์แล้วนำมาบูรณาการเชื่อมโยงให้เข้ากับประเด็นเรื่องที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ อีกทั้งสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กได้รับความรู้ ทักษะ และบูรณาการจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้

โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานควรจัดให้เด็กได้เรียนรู้ในสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเหตุการณ์ความเป็นจริงของสังคมอย่างเป็นองค์รวม ถ้าเด็กได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมส่งผลให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ (Samahito, 2020) และทำให้เด็กมีความเข้าใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพราะได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ อย่างลุ่มลึก (Samahito, 2019)

จากที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโมทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อให้เด็กมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ รายละเอียดของเหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และบริบทต่าง ๆ ในเหตุการณ์ ซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษาจากปรากฏการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส หรือ COVID-19 โดยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการสำรวจ สังเกต และค้นคว้าหาข้อมูล ผ่านการพูดคุยจากวิทยากรและการกระตุ้นจากครู เด็กได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเองในทุกขั้นตอนการดำเนินงานทำให้เด็กเกิดความสุข สนุกสนาน เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้จักสังเกตและปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ผ่านการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และการจัดประสบการณ์ในครั้งนี้ยังช่วยส่งเสริม ปลูกฝัง สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อความเข้าใจโมทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 จำนวนทั้งหมด 6 คน ที่อาศัยอยู่ในตำบลเดียวกัน อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ซึ่งผู้ปกครองของเด็กทั้ง 6 คน อนุญาตและยินยอมให้เด็กปฐมวัยที่อยู่ในความดูแลเข้าร่วมการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวจัดกระทำ คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์

ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในเดือนเมษายน-เดือนพฤษภาคม รวมทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที ตั้งแต่เวลา 09.30 น.-10.10น.

นิยามศัพท์

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในอดีตเชื่อมโยงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการวางแผน เตรียมสื่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสิ่งของที่สำคัญ หรือบุคคลที่มีความสำคัญ หรือสถานที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นสร้างความสนใจ หมายถึง ขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการดูวีดิทัศน์ หรือ รูปภาพ หรือเล่านิทานแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปรากฏการณ์ และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง

ขั้นสืบเสาะหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ขั้นที่ครูกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามในประเด็นที่เด็กสนใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ ครูและเด็กร่วมกันวางแผนเพื่อสืบค้นข้อมูลที่ตนสนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โดยการสอบถามจากผู้ปกครอง หรือสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลโดยการวาดภาพ

ขั้นบันทึกข้อมูล หมายถึง ขั้นที่เด็กสามารถนำเสนอข้อมูลจากการสืบค้นข้อมูลโดยการวาดภาพ หรือบอกเล่า และสามารถบอกได้ว่าข้อมูลที่สืบค้นมีอะไรบ้างร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น หรือวาดภาพนำเสนอข้อมูล และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการความสามารถของเด็ก

มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ หรือ บุคคลสำคัญ หรือสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้จากการบอก อธิบาย หรือ วาดภาพ หรือ เปรียบเทียบลักษณะที่เกิดขึ้นในอดีต หรือลักษณะที่เปลี่ยนแปลงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มโนทัศน์ประกอบดังนี้

ด้านการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต คือ ความสามารถของเด็กในการค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตถึงปัจจุบัน จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยวิธีการหาข้อมูลที่มีความหลากหลายและเด็กสามารถนำข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่มารวมกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้มาใช้ในการรวบรวมหลักฐาน

ด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ความสามารถของเด็กในการบอกและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคล ครอบครัว สังคม สภาพแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในอดีตถึงปัจจุบัน ผ่านการนำเสนอด้วยคำพูดหรือการวาดภาพ

ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ คือ ความสามารถของเด็กในการสังเกตและเปรียบเทียบความแตกต่าง การเปลี่ยนแปลงหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เช่น เมื่อวาน วันนี้ ขณะนี้ และวันพรุ่งนี้

ด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ คือ ความสามารถของเด็กในการเรียงลำดับเหตุการณ์ มีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างในอดีตถึงปัจจุบัน เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และเกี่ยวข้องกับใครบ้าง และเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เด็กสามารถบอกได้ว่าเหตุการณ์ใดที่เป็นเหตุการณ์สำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1.1 วิเคราะห์เนื้อหาในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน โดยเรียงลำดับจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กไปหาสิ่งที่ไกลตัวเด็ก

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยผู้วิจัยปรับจากแนวคิด Daehler and Folsom (2016) เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 8 แผน แผนละ 3 ขั้นตอน

1.3 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 8 แผน ซึ่งมีรายละเอียดของโครงสร้างประกอบด้วย จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อการจัดประสบการณ์ การประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสมของเรื่อง จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ แนวคิดหลัก ทักษะ กระบวนการ การดำเนินกิจกรรม สื่อการจัดประสบการณ์ และการประเมินผลการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของแผน โดยทำการปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นในประเด็นดังนี้ 1) ปรับแก้แผนการจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ 2) ปรับแก้ลำดับขั้นตอนให้การดำเนินกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 3) ปรับแก้ลำดับขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับเวลาในการทำกิจกรรม

2. ผู้ศึกษาสร้างแบบประเมินมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

2.1 กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยปรับจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ ของ Nitikhetpreecha (2016) และ Rusen (2004) และ Ministry of Education and Research (2012) ผู้ศึกษาได้กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็น 4 องค์ประกอบ คือ ประกอบด้วย ด้านการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต ด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากใน

อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ และด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์

2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความเข้าใจ โหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีจำนวน 8 ข้อ แบ่งออกเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ 4 ด้านดังนี้

ด้านการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับ ปัจจุบันและอนาคต เด็กสามารถค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตถึงปัจจุบัน จาก แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยวิธีการหาข้อมูลที่มีความ หลากหลาย สามารถนำข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่เด็กมี อยู่มารวมกับประสบการณ์ใหม่ มาใช้ในการรวบรวม หลักฐานได้

ด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน เด็กสามารถบอก รายละเอียดของเหตุการณ์ความเป็นมาเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ สามารถบอกสาเหตุความเป็นมาของ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตถึงปัจจุบันได้

ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ คือ เด็ก สามารถสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลา ไกลเคียงกัน สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างที่เกิดขึ้นใน ช่วงเวลาใกล้เคียงกันได้

ด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ เด็ก สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์หรือสิ่งใดที่เกิดขึ้นในอดีตถึง ปัจจุบัน สามารถเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นและบอกได้ว่าเหตุการณ์ใดที่เป็นเหตุการณ์สำคัญได้

2.3 สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบสังเกต พฤติกรรมโหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 8 รายการ ประกอบด้วย ด้านการเชื่อมโยง ประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต ด้าน ปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจาก ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ และด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ และแบ่งการประเมินเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 3,2,1

2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมโหมดทัศน์ทาง ประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้อง IOC โดยมีระดับคะแนน

ระหว่าง 0.67- 1.00 ทุกรายการ โดยผู้ศึกษาได้ปรับแก้แบบ ประเมินโหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ สอดคล้องกับนิยามศัพท์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่มีต่อโหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง ผู้ศึกษาทำการประเมิน เด็กก่อนการทดลอง (Pretest) โดยนำแบบสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้โหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็ก ปฐมวัย จำนวน 8 รายการ ใช้ประเมินกับเด็กปฐมวัย จำนวน 6 คน โดยผู้ศึกษาดำเนินการประเมินด้วยตนเอง

2. นำข้อมูลจากแบบสังเกตที่ได้ไปตรวจให้ คณะแผน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์

3. ระยะดำเนินการทดลอง ผู้ศึกษาดำเนินการ ทดลองกับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เป็นจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันละ 40 นาที ในช่วง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.30 น. – 10.10 น. โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อโหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

4. ในระหว่างการทดลองผู้ศึกษาดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ โหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเก็บข้อมูล 7 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาดำเนินการตรวจให้คะแนนตาม เกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

2. ผู้ศึกษานำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมโหมดทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยมา ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติค่าเฉลี่ย (Mean)

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. ผู้ศึกษานำข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการเรียบเรียงจัดคำตอบให้เป็นหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบของความเรียงตามประเด็นที่ศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

(N=6)

กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	24	9.83	2.23
หลังการจัดประสบการณ์	24	21.8	1.17

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.23 และคะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.17 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ย
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย รายด้านก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย รายด้านก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

(N=6)

โน้ตค้นทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย	กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	μ	σ
ด้านการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต	ก่อนการทดลอง	1.33	0.52
	หลังการทดลอง	5.33	0.82
ด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน	ก่อนการทดลอง	2.50	0.84
	หลังการทดลอง	5.17	0.98
ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์	ก่อนการทดลอง	2.33	0.82
	หลังการทดลอง	5.33	1.03
ด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์	ก่อนการทดลอง	3.00	0.89
	หลังการทดลอง	6.00	0.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนจากการสังเกตโน้ตบันทึกทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนโน้ตบันทึกทางประวัติศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเมื่อพิจารณาถึงความเข้าใจโน้ตบันทึกทางประวัติศาสตร์ของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากที่สุดคือ ด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ ที่มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อยู่ที่ 6.00 แต่เมื่อพิจารณาผลต่างของคะแนนพบว่า ด้านที่มีความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากที่สุด คือการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต ด้านคำเฉพาะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ และด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นด้านที่มีความเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด แต่

ผลจากการบันทึกหลังสอน พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เด็กสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวในอดีตกับปัจจุบัน จากการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ โดยการสอบถามครู ผู้ปกครอง และค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต เพื่อนำข้อมูลใหม่ที่ได้มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ถ่ายทอดความรู้โดยการบอก หรือเล่าให้เพื่อนและครูฟัง สามารถบอกช่วงเวลาบอกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบันได้ เช่น “เมื่อก่อนคนไม่ใส่หน้ากากอนามัยเพราะไม่มีโควิด-19 แต่ตอนนี้คนต้องใส่หน้ากากอนามัยเพราะต้องป้องกันไม่ให้ติดโควิด-19” เด็กสามารถจดจำรายละเอียดของเหตุการณ์ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ได้ นำมาสังเกตและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง เช่น ลักษณะของหน้ากากอนามัยในอดีตกับปัจจุบัน ลักษณะของเครื่องแต่งกายของหมอและพยาบาลในช่วงก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 และปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างไร ถึงแม้สิ่งของชนิดเดียวกันแต่มีรูปร่างลักษณะที่ต่างกัน เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งนั้นได้ เช่น วิวัฒนาการของโทรศัพท์ในอดีต และปัจจุบัน เด็กสามารถบอกและอธิบายได้ว่า “ในอดีตโทรศัพท์มีสาย มี

ปุ่มกด โทรพูดคุยกันได้แต่เห็นหน้ากันไม่ได้ ส่วนโทรศัพท์ในปัจจุบันไม่มีสาย ไม่มีปุ่มกด สามารถพูดคุยแบบเห็นหน้ากันได้ และดู Youtube ได้” จากการตอบคำถาม การเล่าเรื่องของเด็ก แสดงให้เห็นว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจโน้ตบันทึกทางประวัติศาสตร์ได้ดี

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษามีข้อสรุป 2 ประเด็นดังนี้

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากผลการศึกษา พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอย่างต่อเนื่อง เด็กได้ลงมือผ่านการกระทำกับสื่อ การสัมผัสวัตถุ ได้เลือกและตัดสินใจอย่างอิสระ เด็กได้ใช้ภาษาและคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น ชักถามสอบถามค้นคว้าหาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กได้ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ ในระหว่างการทำกิจกรรมครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ออกทีละขั้นตอน เด็กเรียนรู้และค่อยๆ ทำความเข้าใจในกิจกรรม เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ไปทีละลำดับขั้นตอนจนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 8 กิจกรรมนั้น ผู้ศึกษาเลือกแล้วว่ามีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเนื่องจากเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันและในสังคมปัจจุบัน ที่เด็กได้พบเห็นจากข่าว หรือจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปที่เกิดขึ้นจริงอย่างรอบๆตัวเด็ก สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง และมีอิสรภาพในการเรียนรู้สอดคล้องกับ Samahito (2019) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการบูรณาการองค์ความรู้และทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ ผ่านปรากฏการณ์ตามสภาพจริง ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างองค์

ความรู้ที่มี ความหมายของตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยใช้การแสวงหาความรู้ควบคู่กับการลงมือปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้เด็กมีความเข้าใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อะลุกลัมและมีส่วนช่วยให้ เด็กได้นำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริงและสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายในอนาคตได้อย่างดี

การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยผ่านการสืบเสาะหาความรู้และการลงมือปฏิบัติ เด็กได้พูดคุย สังเกต เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและเพื่อน สอดคล้องกับ Kajornrungsilp (2007) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการพูดคุย ตอบคำถาม เล่าให้เพื่อนฟัง และขีดเขียนด้วยการวาดภาพหรือเขียนตามความสนใจและความพร้อมของเด็ก ซึ่งศักยภาพในการปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้และนำเสนอสิ่งที่เรียนรู้ เป็นการประสานกันระหว่างประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่ เกิดเป็นข้อมูลความรู้ใหม่ที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ไม่ใช่แค่การเรียนรู้ที่เด็กนั่งดูและฟังเท่านั้นนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Kompa (2017) ที่ได้กล่าวว่า เรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะที่เริ่มต้นจากประเด็นคำถาม เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อหาคำตอบ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการให้ข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ทั้งด้านคำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลในการสืบค้น และวิธีการหาคำตอบ คำถามหรือปัญหาที่เป็นประเด็นเริ่มต้นของการเรียนรู้จะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมีความซับซ้อน ที่ต้องพิจารณาโดยใช้ความรู้จากหลายศาสตร์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

การที่ครูจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็น 3 ขั้นตอน ที่ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ ที่ครูเลือกใช้นิทานและคำถามเป็นสื่อในการการจัดประสบการณ์ เด็กจะติดตามเรื่องราวในนิทาน เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับปรากฏการณ์และเกิดความอยากรู้อยากเห็นกระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน สอดคล้องกับ Piaget (1952, Chosoongnern, 2019) ที่กล่าวว่าเด็กในช่วงวัย 4 ขวบขึ้นไปจะเกิดกระบวนการคิดเพราะธรรมชาติของเด็ก

ปฐมวัยมักชอบสนใจซักถามแสดงความอยากรู้อยากเห็น เริ่มมีการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น รู้จักนำความรู้ไปอธิบายหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เด็กเริ่มมีความเข้าใจสิ่งต่างๆ ทำให้เด็กเข้าใจสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เมื่อเด็กได้ร่วมกันสนทนา และแสดงความคิดเห็น วิชาที่ซับซ้อนต่างๆ จากปรากฏการณ์ ยื่อนำไปสู่การหาคำตอบ และสามารถค้นพบการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการจากปรากฏการณ์

ขั้นที่ 2 ขั้นสืบเสาะหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ในขั้นนี้เด็กแบ่งกลุ่มกันและแยกย้ายไปหาข้อมูลตามวิธีการที่ตนเองสนใจเพื่อค้นหาคำตอบและรวบรวมข้อมูลต่างๆ เด็กบันทึกข้อมูลที่ตนเองหามาได้ด้วยการวาดภาพ เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถาม เรียนรู้การทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ Dougherty (2015) ที่ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ แบบองค์รวม ผ่านกระบวนการ แบบสืบเสาะหาความรู้ที่เด็กให้ความสนใจ และยังสอดคล้องกับ Daehler and Folsom (2016) ซึ่งได้กล่าวว่า ครูต้องกระตุ้นให้เด็กทำความเข้าใจปรากฏการณ์โดยการสังเกต สนทนา และกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายเพื่อสำรวจแนวคิด กระตุ้นให้เด็กตั้งประเด็นคำถามที่อยากรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้เช่น กระตุ้นสอบถามถึงแหล่งข้อมูล ที่คิดว่าจะเป็นแหล่งให้ข้อมูลความรู้ได้วิธีการหาคำตอบ ซึ่งอาจเป็นวิธีการหาข้อมูลจากหนังสือ เว็บไซต์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือศึกษาจากสถานที่จริงหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์

ขั้นที่ 3 บันทึกข้อมูล ในขั้นนี้เด็กแสดงบทบาทสมมติเพื่อเป็นการสะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับโน้ตทัศน์ประวัติศาสตร์ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม และชี้แนะเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เปรียบเทียบความเหมือนความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับ Khammanee (2010) ที่ได้กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยผู้สอน

สร้างสถานการณ์สมมติและ บทบาทสมมติขึ้นให้เด็กปฐมวัยได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทาง ความรู้และพฤติกรรม และยังสอดคล้องกับ Daehler and Folsom (2016) ที่ได้กล่าวว่าการให้เด็กนำเสนอหน้าชั้นเรียน วาดภาพแสดงความเข้าใจ ความรู้ที่เชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์ต่างๆ เป็นการวัดและประเมินเข้าใจของเด็กซึ่งจะทำให้ครูรู้ว่าเด็กได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ หากเด็กมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ครูควรจะอธิบายและชี้แนะเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับเด็กด้วย

2. จากการที่ค่าเฉลี่ยของมโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์สูงขึ้นทั้ง 4 ด้านหลังจากที่เด็กได้รับ การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นที่สุด คือ ด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ รองลงมาคือ ด้านการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ และด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ในการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้านเรียงลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ ครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้เล้าถึงความสำคัญของเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน เด็กอธิบายถึงสาเหตุและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นลำดับ สิ่งที่ทำให้ด้านนี้มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นมากที่สุด มีผลมาจากการที่เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ เนื่องจากปรากฏการณ์ที่ครูนำมาจัดการเรียนรู้เป็นปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่จริงในขณะนี้ และเป็นปรากฏการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เด็กเรียนรู้ถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเวลาว่าในอดีตเป็นอย่างไรและปัจจุบันเป็นอย่างไร มีสาเหตุการเปลี่ยนแปลงมาจากอะไร เพราะอะไรถึงเกิดการเปลี่ยนแปลง และแก้ปัญหาด้วยวิธีใด สอดคล้องกับ Silander (2015), Daehler and Folsom (2016), และ Kompa (2017) (Samahito, 2019) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงหรือบริบทจริง เป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินการหรือการเดินเรื่อง โดยมีการผสมผสานองค์ความรู้ ความคิดรวบยอด และทักษะจากศาสตร์หลายศาสตร์แล้วนำมาบูรณาการเชื่อมโยงกับประเด็นเรื่องที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติปรากฏการณ์ที่เลือกมาใช้ใน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นประเด็นที่ต้องมีความหมายต่อเด็ก ไม่ใช่เรื่องไกลตัว เพื่อที่เด็กนั้นจะได้นำความรู้จากประสบการณ์และสามารถนำไปปรับใช้ได้

การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้านการเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตกับปัจจุบันและอนาคต เด็กได้ค้นความหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่สนใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามกระตุ้นเกี่ยวกับปรากฏการณ์เพื่อให้เด็กบอกถึงวิธีการค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ และสามารถนำข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่มารวมกับประสบการณ์ใหม่ที่ใช้ในการรวบรวมหลักฐาน เลือหาข้อมูลที่เห็นว่ามีเหมาะสมและเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ Silander (2015), Daehler and Folsom (2016), และ Kompa (2017) (Samahito, 2019) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสืบเสาะที่เริ่มต้นจากระเบิดคำถาม และให้เด็กลงมือปฏิบัติเพื่อแสวงหาคำตอบ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สอดคล้องกับ Silander (2015) ที่ได้กล่าวว่า วิธีการหาแหล่งข้อมูล และเครื่องมือต่างๆ ในสภาพจริงได้นำมาใช้ในการเรียนรู้

การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้านคำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เด็กได้เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เด็กได้สังเกต เปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน เด็กใช้คำเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ปรับเปลี่ยนการใช้คำที่แตกต่างไปจากเดิม สอดคล้องกับ Mahawijit (2017) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการเรียนรู้แบบ constructivism ที่มีหลักการว่าเด็กคือผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวของเด็กเอง เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดบริบทแห่งสังคมความรู้ ซึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคมนั้น ครอบคลุมประติสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมหลายอัน ได้แก่ ระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา เครื่องมือการคิดรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ไม่จำเป็นว่าเด็กจะต้องสร้างขึ้นใหม่ แต่สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้และเครื่องมือที่มีอยู่แล้วได้

ในการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้านปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ความเป็นมาของ

ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีตถึงปัจจุบัน จากการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ บอกสาเหตุและรายละเอียดของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รับฟังและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อน เด็กนำเสนอข้อมูลด้วยคำพูดหรือการวาดภาพ สอดคล้องกับ Na Ayudhya (2012) ซึ่งได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กลงมือปฏิบัติ ได้คิด ได้อภิปราย ได้แก้ปัญหา โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อนั้นจากหลายแห่ง ซึ่งจะทำให้เด็กได้เห็นมุมมองของข้อมูลจากหลายมิติโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีการใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เสริมการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ในลักษณะของรูปธรรมให้มากที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ รู้จักตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเอง วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงแล้วนำมาสรุปอย่างมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้เรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบัน เด็กได้เรียนรู้กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่มโดยให้เด็กเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำร่วมกันกับเพื่อน ซึ่งจะเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้กับเด็กและส่งเสริมเด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้

1. ในการบันทึกข้อมูลอาจมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ไม่จำเป็นต้องให้เด็กวาดภาพเพื่อบันทึกข้อมูลทุกครั้ง ผู้สอนอาจหากิจกรรมอื่นให้เด็กได้ทำเพื่อเป็นการบันทึกข้อมูลที่ตนเองได้รับมา
2. ในขั้นนำอาจปรับเปลี่ยนการจากดูนิทาน คลิปวิดีโอ เป็นการเล่านิทานจากผู้สอน หรือเล่านิทานไปวาดภาพไปด้วย เป็นต้น
3. ควรมีการนำปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ มาจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางประวัติศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัย
4. จำนวนของเด็กที่ใช้ในการทดลองมีจำนวนเหมาะสม จึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในครั้งนี้ส่งผล

ให้เด็กมีความเข้าใจในเรื่องประวัติศาสตร์ และการดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการทำศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่มีต่อความเข้าใจในด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ความปลอดภัยรอบ ๆ ตัวเด็ก การแก้ปัญหา เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษานวัตกรรมทางประวัติศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยกับตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ใช้วรรณกรรมเป็นฐาน การเรียนรู้ธรรมชาติเป็นฐาน เป็นต้น

References

- Chosoongnern, Y. (2019). *Build a body of knowledge based on constructivism*. Master of Education, Major Field Early Childhood Education, Srinakharinwirot University. [in Thai].
- Daehler, K. R., and Folsom, J. (2016). *Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning*. Retrieved from https://we-mss.weebly.com/uploads/8/6/4/9/8649828/mss_pbl.pdf
- Dougherty, K. (2015). *Global Trends in Project Based Learning: From the UK, to Finland and Beyond! Education Insider*. Retrieved from <https://blog.iat.com/2015/06/26/new-global-trends-in-project-based-learning/>.
- Hantrakul, P. (2013). *Teaching techniques and the use of innovations in teaching history subjects. in Chatthip Nartsupha and Chalong Soontravanich. (editor). history Religion, Culture and Education Collection of Thai Studies Articles in Remembrance of Professor Ichii Yoneo. First Edition, Bangkok: Dansuttha Printing Company. [in Thai].*

- Kajornrunsilp, S. (2007). *Choose a kindergarten for your beloved child*. Bangkok: Publishing Base Publishing. [in Thai].
- Khammanee, T. (2010). *A variety of alternative teaching styles*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai].
- Kompa, J. S. (2017). *Remembering Prof. Howard Barrows: Notes on Problem-Based Learning and the School of the Future*. Retrieved from <https://joanakompa.com/tag/phenomenon-based-learning/>.
- Laksana, K. (2015). *The development of historical thinking in elementary school: Documentation*. Lecture of the 8th Educational Expo for Teacher Professional Development, Bangkok : EDUCA. [in Thai].
- Mahawijit, P. (2017). *Educational Innovation from Finland*. NSTDA magazine, 46(209): 40-45. [in Thai].
- Ministry of Education and Research. (2012). *Framework Plan for the Content and Tasks of Kindergartens*. Oslo: Ministry of Education and Research.
- Munkham, S. (2013). *Strategies for teaching conceptual thinking*. 7th printing, Bangkok: Limited Partnership, Printmaking. [in Thai].
- Na Ayudhya, W.I. (2012). *Social Studies Teacher and Skill Development for Students*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University, Printing House of Chulalongkorn University. [in Thai].
- Nitikhetchreecha, C. (2016). *Techniques and methods of teaching history*. 6th ed. Bangkok: Publishing House of Chulalongkorn University. [in Thai].
- Piaget, J. (1952). *The Original of Intelligence in Children*. Trans, by Marget Cook. New York: Internayional Universitie Press.
- Pitchayachomchuen, N., Angkanaphattakajorn, V., and Jenchit, A. (2015). "The results of the Activities inductive learning with a mathematical concept and mathematical reasoning ability. of students in Grade 4". *Veridian E-Journal, SU*. 8(2): 85. [in Thai].
- Pongsripian, W. (2000). *Teacher and teaching Thai history. Instruction manual history of Thai history: how to learn and teach*. 1st ed. Bangkok: Religious Printing Press. [in Thai].
- Rüsen, J. (2004). *Historical consciousness: Narrative structure, moral function, and ontogenetic development*. In: Seixas, P (ed.) *Theorizing Historical Consciousness*. Toronto, ON, Canada: University of Toronto Press.
- Samahito, C. (2019). *The organization of a phenomenal-based learning experience for Early childhood*. Silpakorn University Journal, 39 (1): 114-129. [in Thai].
- Samahito, C. (2020). *Developing the ability to manage learning in science and mathematics of graduate students in early childhood education using the phenomenon as a base for media integration electronic lessons*. Naresuan University Journal, 23 (1): 104 – 115. [in Thai].
- Silander, P. (2015b). *Rubric for Phenomenon Based Learning*. Retrieved from <http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>
- Sriphahon, S. (2011). *Management of teaching history subjects in educational institutions*. Second Edition, Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press. [in Thai].